

SPOŁECZNIE ODPOWIEDZIALNI

1 kwietnia bieżącego roku rozpoczęły się prace nad projektem „Promocja standardów odpowiedzialności społecznej w przedsiębiorstwach”. Projekt finansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Realizacja działań projektowych ma potrwać do września 2010. Liderem tego przedsięwzięcia jest Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych Lewiatan, partnerującemu Deloitte Audit oraz Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność”.

Głównym celem działań realizowanych w ramach tego projektu jest wypracowanie i dostarczenie polskim przedsiębiorcom praktycznej wiedzy, służącej nie tylko do właściwego prowadzenia działań społecznie odpowiedzialnych, ale także do ich oceny. Edukacyjny charakter projektu uzasadniony jest koniecznością podnoszenia jakości działań polskich przedsiębiorców w obszarze społecznej odpowiedzialności biznesu (ang. Corporate Social Responsibility – CSR). Ponadto projekt odpowiada także na potrzebę wzrostu zaangażowania partnerów społecznych w dziedzinie kreowania oraz promocji standardów CSR, krzewienia nowych idei oraz działania na rzecz zrównoważonego rozwoju. Działania projektowe realizuje interdyscyplinarny zespół reprezentowany przez przedstawicieli partnerów społecznych, praktyków oraz audytorów co zapewnia wieloaspektowe ujęcie problemu społecznej odpowiedzialności.

Głównymi narzędziami, które zostaną wypracowane w projekcie są: model oceny dobrych praktyk oraz model oceny społecznej odpo-

CSR to styl i strategia zarządzania oparta na wielowymiarowych relacjach, a nie „charytatywny wybielacz” wizerunku.

wiedzialności firmy. Ten ostatni zostanie opracowany w kontekście standardów CSR zgodnych z normą ISO 26000. Norma ta obejmuje siedem obszarów społecznej odpowiedzialności biznesu: ład organizacyjny, prawa człowieka, stosunki pracy, środowisko, etyczny biznes, ochrona konsumenta, zaangażowanie i rozwój społeczności.

Średnie i duże przedsiębiorstwa uczestniczące w projekcie będą mogły przysyłać dobre praktyki z wyżej wymienionych dziedzin. Praktyki te zostaną poddane ocenie, zaś 20 najlepszych będzie promowanych. Projekt zakłada opracowanie podręcznika, który dostarczyłby wiedzę związaną z planowaniem i realizacją działań w obszarze CSR, jak również opisywałby zasady wdrażania dobrych praktyk.

Dlaczego powstała idea CSR?

Powstanie CSR łączy się ze zjawiskami, jakie obserwujemy we współczesnym świecie:

1. Rosnące rozwarstwienie społeczne i dążenie do zysku za wszelką cenę (etykę pracy zastąpiła estetyka konsumpcji)
2. Postępujące zniszczenie środowiska naturalnego.
3. Globalizację, która sprawia, że cała światowa gospodarka stała się systemem naczyń połączonych.
4. Afery gospodarcze.
5. Zmiany w sposobie konkurencyjności oraz wzrost drapieżnej konkurencji.
6. Szybkie zmiany zachodzące w rzeczywistości społeczno-gospodarczej.

Czym jest CSR?

Nie ma jednej, uznanej, uniwersalnej definicji działań określanych jako społecznie odpowiedzialne.

Zielona Księga CSR wydana przez Komisję Europejską opisuje CSR jako koncepcję, zgodnie z którą: „przedsiębiorstwa dobrowolnie uwzględniają aspekty społeczne i ekologiczne w swoich działaniach handlowych oraz w kontaktach ze swoimi interesariuszami”. Inaczej mówiąc: CSR, to sposób, w jaki tworzymy zyski, a nie czy się nimi dzielimy. CSR to styl i strategia zarządzania oparta na wielo-

CSR to strategia realizowana w sposób planowy, zamierzony i długofalowy, a nie kampania reklamowa.

wymiarowych relacjach, a nie „charytatywny wybielacz” wizerunku.

Jak zatem należy to rozumieć? Po pierwsze uwagę warto zwrócić na dobrowolny charakter działań CSR. Oznacza to, że przedsiębiorstwa nie są w żaden sposób zobligowane

do ich podejmowania. Kolejną istotną kwestią jest zdefiniowanie interesariuszy. Jest to kluczowy krok dla każdej organizacji, która planuje wdrożenie praktyk CSR w strategię działań rynkowych. Interesariusze będą bowiem adresatami przyszłych praktyk CSR. Do grona interesariuszy zaliczymy pracowników, związki zawodowe, menadżerów, akcjonariuszy, partnerów biznesowych, dostawców, klientów, lokalną społeczność, środowisko naturalne, samorządy lokalne itd. Interesariuszem jest zatem każdy kto pozostaje pod wpływem działania firmy oraz ma wpływ na tą działalność. Warto przypomnieć, że CSR nie powinien być odseparowany od działań biznesowych, ale być jego częścią; kwestie społeczne i środowiskowe powinny być włączone w strategię i działania biznesowe.

Z. Bierzański, Kompendium CSR, Gazeta Prawna, 17.12.2008.

CSR to współuczestnictwo, dialog i odpowiedzialność. Zasad CSR nie można stosować wybiórczo!

CSR – korzyści dla firm

- lepsza pozycja na rynku – zdobywanie przewagi konkurencyjnej. Firmy odpowiedzialne cieszą się dobrą reputacją oraz wypadają lepiej na tle konkurentów. Klienci i konsumenci to doceniają, są bardziej lojalni wobec odpowiedzialnej marki, ufają jej. Łatwiej jest także pozyskiwać partnerów biznesowych oraz kapitał. Często zamawiający stawiają swoim podwykonawcom wysokie wymagania w zakresie ochrony środowiska, jakości, BHP – tutaj brak określonych standardów może powodować wręcz wykluczenie z rynku.
- lepsze wykorzystanie zasobów, w tym personelu. Firmy działające wg modelu zrównoważonego biznesu dążą do ograniczenia energochłonności i materiałochłonności produkcji i usług, ograniczając koszty zużycia energii i materiałów, wody, wywozu odpadów, a tym samym wymiennie zwiększając rentowność. Pracownicy, którzy dobrze czują się we własnej firmie, są w sposób oczywisty bardziej zmotywowani, co może prowadzić do ich większego zaangażowania oraz wydajności. Rzadziej myślą także o zmianie pracy. Co więcej, w obliczu zmieniającej się sytuacji na rynku pracy (niedobór pracowników w wielu branżach) pracownicy, w szczególności wysoko wykwalifikowani, chętniej zgłaszają się do pracy w firmach cieszących się opinią dobrych pracodawców. W projekcie normy ISO 26000 przedstawione zostały następujące korzyści wynikające z prowadzenia zrównoważonego biznesu:
- poprawa reputacji organizacji;
- polepszenie morale pracowników oraz wydajności pracy;
- lepsze postrzeganie przez inwestorów, organizacje finansujące, sponsorów i społeczność finansową;
- możliwości przyciągania i utrzymania pracowników, użytkowników i klientów (norma nie odnosi się wyłącznie do organizacji biznesowych);
- poprawa relacji z rządem, mediami, dostawcami, konkurentami, klientami i społecznością lokalną.

Firmy są społecznie odpowiedzialne jeśli:

- stworzyły swoim pracownikom warunki sprzyjające zarówno efektywnej pracy jak i rozwojowi zawodowemu,
- są wrażliwe na potrzeby środowiska lokalnego,
- aktywnie uczestniczą w przedsięwzięciach charytatywnych,
- terminowo wywiązują się z zobowiązań wobec skarbu państwa,
- uczciwie i rzetelnie reklamują się, jednocześnie nie dyskredytując konkurencji,
- postępują rzetelnie wobec klientów,
- potrafią usatysfakcjonować jakością oferowanych produktów i usług najbardziej wymagających odbiorców,
- ułożyły sobie współpracę z kontrahentami i nie miały zaległości w regulowaniu wobec nich należności,
- ich działalność jest przyjazna dla środowiska naturalnego.

„Etyczny kapitalizm” – Caux Round Table

Za podstawę CSR uznaje się Okrągły Stół z Caux (The Caux Round Table – CRT). CRT jest międzynarodową siecią kierujących się zasadami etycznymi przywódców biznesu działających na rzecz promowania moralnego kapitalizmu. The CRT zaleca zastosowanie Zasad Dla Biznesu (CRT Principles for Business), dzięki którym może kwitnąć kapitalizm oparty na normach moralnych, a trwały społecznie odpowiedzialny dobrobyt może stać się fundamentem uczciwej, wolnej, transparentnej społeczności międzynarodowej.

Okrągły Stół z Caux (CRT – Caux Round Table) został założony w 1986 r. przez Fredericka Philipsa, byłego prezesa Philips Electronics, i Oliviera Giscarda d'Estaing, byłego wiceprzewodniczącego INSEAD, jako środek prowadzący do zmniejszenia rosnących napięć rynkowych. CRT zaczął skupiać uwagę na znaczeniu globalnej odpowiedzialności biznesu przejawiającej się min. w redukowaniu społecznych i ekonomicznych zagrożeń dla światowego pokoju i stabilności.

Zasady CRT dla Biznesu zostały ogłoszone w 1994 roku i zaprezentowane na Szczycie ONZ na rzecz rozwoju społecznego (1995). Zasady CRT dla Biznesu wyrażają pełny zestaw norm etycznych dla firm działających na rynku międzynarodowym i na styku wielu kultur. Zasady CRT dla Biznesu są efektem współpracy przedstawicieli najwyższego kierownictwa firm z Europy, Japonii i Stanów Zjednoczonych.

CSR w Europie

Publiczna debata nad odpowiedzialnym biznesem została wywołana wydaniem w 2001 roku przez Komisję Europejską „Zielonej Księgi” (Green Paper on Corporate Social Responsibility). Natomiast wydanie Zielonej Księgi poprzedzone było ogłoszeniem w 2000 przez Radę Europy tzw. Strategii Lizbońskiej. Celem tego 10 letniego programu społeczno-gospodarczego jest uczynienie z Europy najbardziej konkurencyjnej gospodarki świata, spójnej społecznie, opartej na wiedzy, zdolnej do trwałego i zrównoważonego rozwoju.

Idea biznesu społecznie odpowiedzialnego stała się jednym z zasadniczych wątków polityki ekonomicznej Unii Europejskiej, co znalazło odzwierciedlenie w utworzeniu organizacji, instytucji zajmujących się tą tematyką oraz rozpoczęciu aktywności badawczej. Kolejny dokument zwany Białą Księgą (White Paper: Communication on CSR), dotyczył strategii realizacji biznesu odpowiedzialnego społecznie. Biała Księga skierowana jest do państw członków Wspólnoty Europejskiej, partnerów społecznych, organizacji pracodawców, przedstawicieli świata biznesu czy organizacji konsumenckich. Działania na rzecz CSR stały się częścią Strategii Lizbońskiej.

CSR w praktyce

Pomimo tego, że sformułowanie społeczna odpowiedzialność biznesu pojawia się w literaturze, mediach coraz częściej, zarówno przedsiębiorcy jak i pracownicy wciąż dysponują znikomą i nieusystematyzowaną wiedzą na ten temat. Zazwyczaj działania CSR kojarzą się z działalnością charytatywną, szeroko pojętą filantropią. CSR budzi czasem negatywne skojarzenia, jakoby miało dotyczyć działań, mających na celu wyłącznie kreowanie pozytywnego wizerunku firmy. Niektóre firmy realizują założenia koncepcji CSR nie mając świadomości, że to robią, inne zaś podejmują działania społecznie odpowiedzialne, jednakże często robią to wyrywkowo, chaotycznie. Z opublikowanych dotychczas badań i raportów wynika, że najbardziej zaawansowane działania CSR prowadzone są przez duże organizacje. Mniejsze firmy napotykają bowiem znacznie więcej trudności w implementacji i realizacji działań CSR m.in. z powodu bardzo ograniczonego dostępu informacji na temat CSR. Istotną jest tutaj pomoc organizacji udzielających takiego wsparcia, jak również współpraca z organizacjami pozarządowymi.

□

Accenture – Przyszła mama w dobrej formie

Program skierowany do młodych mam, jego celem jest wspieranie pracowników firmy w podjęciu decyzji o założeniu rodziny. Kobiety w ciąży firma zapewnia pomoc administracyjną, możliwość elastycznego czasu pracy, pracy w niepełnym wymiarze godzin czy też pracę z domu jak również pakiet medyczny.

Program ten powstał w odpowiedzi na wyniki ankiety, badającej wskaźnik satysfakcji pracowników. Badania te wykazały wzrost zainteresowania kobiet możliwością wykorzystania elastycznego czasu pracy. Za realizację programu odpowiedzialny jest dział marketingu, wspierany przez dział HR. W firmie stworzone jest specjalne miejsce do karmienia (soft room), a o nowych narodzinach można się dowiedzieć dzięki komunikatom wewnętrznym bądź też za pośrednictwem newsletterów. Mamy objęte programem mają ponadto możliwość korzystania ze specjalnego programu wellness, na który składają się ćwiczenia fitness, basen, jak również probiotyczne przekąski i napoje dostosowane dla kobiet w ciąży. Panie mają także dostęp do profesjonalnie zredagowanych poradników na temat ciąży, opieki nad dzieckiem również w kontekście obowiązków wynikających z pracy zawodowej.

Korzyści dla firmy widoczne są w obniżeniu wskaźnika rotacji, co przekłada się na zatrzymanie najcenniejszych talentów, zwiększone poczucie bezpieczeństwa i lojalności wobec firmy, jak również wzrost zaangażowania w pracę.

Dobre praktyki (Wybrane przykłady z raportu: Odpowiedzialny Biznes w Polsce, Dobre Praktyki 2008)